

# Készülés a 2. zh-ra

Horváth Márton

BME, Matematika Intézet, Geometria Tanszék

2022. november 22.

# Feladatok

1. Írjuk fel az  $f(x) = x \ln(x^3 - 7)$  függvény érintőjét az  $x_0 = 2$  pontban.
2. Írjuk fel az  $f(x) = \frac{x}{x^2 + 3}$  függvény  $x_0 = 0$  körüli negyedfokú Taylor-polinomját.

3.

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{e^{2-x} - 1}{x - 2} = ?$$

4. Egy teherautóval szeretnénk elszállítani az árunkat a 100 km-re levő raktárból. Ha  $v$  km/h sebességgel megyünk, akkor a teherautó fogyasztása  $\frac{v^2}{54}$  forint kilométerenként. Ezen kívül a vezető órábéra 8000 forint (óránként). Mekkora sebességgel hajtsuk a teherautót, hogy a költségünk minimális legyen?
5. Végezzük el az  $f(x) = \frac{2x^2 + 8}{x}$  függvény teljes függvényvizsgálatát (értelmezési tartomány, zérushely, paritás, periodicitás, határértékek, aszimptoták, monotonitás, lokális szélsőértékek, konvexitás, ábrázolás, értékkészlet).

## 1. feladat megoldása

Írjuk fel az  $f(x) = x \ln(x^3 - 7)$  függvény érintőjét az  $x_0 = 2$  pontban.

A függvény egy szorzat, így a deriváltja:

$$f'(x) = \ln(x^3 - 7) + x \frac{1}{x^3 - 7} \cdot 3x^2 = \ln(x^3 - 7) + \frac{3x^3}{x^3 - 7}$$

Ennek az  $x_0 = 2$  pontban az értéke:

$$f'(2) = \ln(8 - 7) + \frac{24}{1} = 0 + 24 = 24$$

A függvény értéke  $x_0 = 2$ -ben:

$$f(2) = 2 \ln(8 - 7) = 0$$

Így az érintő egyenlete:

$$y = 24(x - 2) + 0$$

$$y = 24x - 48$$

## 2. feladat megoldása

Írjuk fel az  $f(x) = \frac{x}{x^2 + 3}$  függvény  $x_0 = 0$  körüli negyedfokú Taylor-polinomját.

Felhasználjuk, hogy

$$\frac{1}{1-x} \approx \sum_{k=0}^n x^k.$$

$$\begin{aligned} \frac{x}{x^2 + 3} &= \frac{x}{3} \cdot \frac{1}{1 + \frac{x^2}{3}} = \frac{x}{3} \cdot \frac{1}{1 - \left(-\frac{x^2}{3}\right)} \approx \frac{x}{3} \sum_{k=0}^n \left(-\frac{x^2}{3}\right)^k = \sum_{k=0}^n \frac{(-1)^k}{3^{k+1}} x^{2k+1} = \\ &= \frac{x}{3} - \frac{x^3}{9} + \frac{x^5}{27} - \dots + \frac{(-1)^n}{3^{n+1}} x^{2n+1} \end{aligned}$$

Így a negyedfokú Taylor-polinom

$$\frac{x}{3} - \frac{x^3}{9}.$$

### 3. feladat megoldása

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{e^{2-x} - 1}{x - 2} = ?$$

Mivel a számláló és a nevező is nullához tart, alkalmazhatjuk a L'Hospital-szabályt:

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{e^{2-x}(-1)}{1} = \lim_{x \rightarrow 2} -e^{2-x} = -e^0 = -1$$

Így

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{e^{2-x} - 1}{x - 2} = -1$$

## 4. feladat megoldása

Egy teherautóval szeretnénk elszállítani az árunkat a 100 km-re levő raktárból.

Ha  $v$  km/h sebességgel megyünk, akkor a teherautó fogyasztása  $\frac{v^2}{54}$  forint kilométerenként. Ezen kívül a vezető órabére 8000 forint (óránként). Mekkora sebességgel hajtsuk a teherautót, hogy a költségünk minimális legyen?

Ha  $v$  sebességgel haladunk, akkor  $\frac{100}{v}$  óra alatt jutunk célba, így az összes költségünk:

$$f(v) = \frac{v^2}{54} \cdot 100 + \frac{100}{v} \cdot 8000 = \frac{50v^2}{27} + \frac{800000}{v}$$

Ha  $v = 0$ , akkor egyrészt nem érünk célba, másrészt pedig a vezető órabére az egekbe szökik:

$$\lim_{v \rightarrow 0^+} f(v) = +\infty$$

Ha  $v$  nagyon nagy, akkor (megbüntetnek gyorsajtásért és) a fogyasztás lesz nagyon sok:

$$\lim_{v \rightarrow \infty} f(v) = +\infty$$

## 4. feladat megoldásának folytatása

$$f(v) = \frac{50v^2}{27} + \frac{800000}{v}$$

Nézzük, hogy van-e szélsőérték!

$$f'(v) = \frac{100v}{27} - \frac{800000}{v^2}$$

Ennek nullhelye:

$$\frac{100v}{27} - \frac{800000}{v^2} = 0$$

$$\frac{100v}{27} = \frac{800000}{v^2}$$

$$v^3 = \frac{800000 \cdot 27}{100}$$

$$v = \sqrt[3]{8000 \cdot 27} = 60$$

A második derivált:

$$f''(v) = \frac{100}{27} + \frac{2 \cdot 800000}{v^3} = \frac{100}{27} + \frac{1600000}{v^3} > 0,$$

ha  $v$  pozitív, így  $v = 60$ -ban lokális minimum van.

Tehát 60 km/h sebességgel kell haladnunk.

## 5. feladat megoldása

Végezzük el az  $f(x) = \frac{2x^2 + 8}{x}$  függvény teljes függvényvizsgálatát (értelmezési tartomány, zérushely, paritás, periodicitás, határértékek, aszimptoták, monotonitás, lokális szélsőértékek, konvexitás, ábrázolás, értékkészlet).

ÉT:  $\mathbb{R} \setminus \{0\}$

zérushely: nincs, mert  $2x^2 + 8 > 0$

paritás: páratlan:

$$f(-x) = \frac{2(-x)^2 + 8}{-x} = -\frac{2x^2 + 8}{x} = -f(x)$$

periódus: nincs (pl. ÉT miatt)



## 5. feladat megoldásának folytatása

Határértékek:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + 8}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} 2x + \frac{8}{x} = +\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{2x^2 + 8}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} 2x + \frac{8}{x} = -\infty$$

Megnézzük, hogy van-e ferde aszimptota a  $+\infty$ -ben:

$$a = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + 8}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + 8}{x^2} = \lim_{x \rightarrow \infty} 2 + \frac{8}{x^2} = 2$$

$$b = \lim_{x \rightarrow \infty} (f(x) - ax) = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + 8}{x} - 2x = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + 8 - 2x^2}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{8}{x} = 0$$

Tehát a  $+\infty$ -ben az aszimptota egyenlete:  $y = 2x$ .

Hasonlóan a  $-\infty$ -ben is  $y = 2x$  az aszimptota egyenlete.

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{2x^2 + 8}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{8}{x} = +\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{2x^2 + 8}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{8}{x} = -\infty$$

Tehát az  $x = 0$  függőleges aszimptota.

## 5. feladat megoldásának folytatása

$$f'(x) = \frac{4x \cdot x - (2x^2 + 8) \cdot 1}{x^2} = \frac{2x^2 - 8}{x^2}$$

$$f''(x) = \frac{4x \cdot x^2 - (2x^2 - 8) \cdot 2x}{x^4} = \frac{16x}{x^4} = \frac{16}{x^3}$$

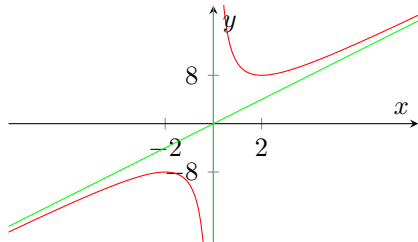
Az első derivált  $2x^2 - 8 = 0$ , azaz  $x = \pm 2$  esetén nulla.

A második deriválnak nincs nullhelye.

	$x < -2$	$-2$	$-2 < x < 0$	$0$	$0 < x < 2$	$2$	$2 < x$
$f'$	+	0	-	n. é.	-	0	+
	mon. nő	max.	mon. csök.	n. é.	mon. csök.	min.	mon. nő
$f''$	-			n. é.	+		
	konkáv			n. é.	konvex		

lokális maximum értéke:  $f(-2) = -8$

lokális minimum értéke:  $f(2) = 8$ .



ÉK:  $(-\infty, -8] \cup [8, +\infty)$